

Література.

1. Інноваційні ресурсозберігаючі технології: ефективність в умовах різного фінансового стану агроформувань./за редакцією професора Мазнева Г.Є.- Харків: Вид-во «Майдан», 2015. – 592с.
2. Закон України “Про державний бюджет України на 2020 рік”.-С. 99-100.
3. Державний комітет статистики України, 2010 Підсумки збору врожаю основних сільськогосподарських культур у 2010 році. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.-С.11, 12.
4. Зайцев О.М. Використання якісного насіння – найшвидший шлях до підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва / О.М. Зайцев // Пропозиція. – 2002. – № 5. - С. 5.
5. Пітик О.В. Виробництво соняшнику в фермерських господарствах Вінницької області / О.В. Пітик // Економіка АПК, 2019. - №5. - С. 5

УДК 339.137: 338.47

СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ ПОСЛУГ ПОШТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ

STATE OF DEVELOPMENT OF THE MARKET OF POSTAL SERVICES OF UKRAINE

МАЛЬНЄВА В.Л., студентка*
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

У статті наведено характеристику функціонування ринку послуг поштового зв'язку України, на прикладі діяльності Публічного акціонерного товариства «Укрпошта». Для забезпечення й посилення своїх позицій в умовах конкуренції операторам поштового зв'язку, в тому числі й національному оператору, необхідно впроваджувати тарифну політику, яка б забезпечила одержання прибутку, задовольнила попит на послуги поштового зв'язку, врахувала витрати підприємства, ціни конкурентів, якісь послуг тощо.

Ключові слова: ринок послуг, поштовий зв'язок, операційні витрати, ефективність.

The article describes the functioning of the market of postal services of Ukraine, on the example of the activities of the Public Joint Stock Company «Ukrposhta». To ensure and strengthen their position in a competitive environment for postal operators, including the national operator, it is necessary to implement a tariff policy that would ensure profit, meet the demand for postal services, take into account the costs of the enterprise, competitors' prices, some services, etc.

Keywords: services market, postal service, operating costs, efficiency.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Економічна ситуація, що склалася наразі в Україні, характеризується розвитком ринкових відносин в управлінні діяльністю багатьох сфер економіки, зокрема і поштового зв'язку. У галузі зв'язку поглибилися соціальні, економічні, організаційно-технічні й інші проблеми, властиві новим умовам та формам господарювання. Незважаючи на це, поштовий зв'язок залишається однією з основних галузей економіки країни та є соціально-значимою сферою діяльності в більшості країн незалежно від рівня життя й економічної політики.

* Науковий керівник – Антощенко В.В., к.е.н., доцент

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначення та наукове обґрунтування функціонування ринку послуг поштового зв'язку України в сучасних умовах господарювання досліджували наступні науковці-теоретики та практики: Горбаль Н.І., Шаровський Я.О., Ярошенко В.В., Князева О. А. та інші. Нажаль в останні роки наукових публікацій та досліджень в галузі поштового зв'язку України незначна кількість. З кожним роком, поштова та кур'єрська діяльність України, в тому числі і функціонування національної пошти набуває свого стрімкого розвитку та оновлення, що відповідно й обумовлює актуальність теми дослідження.

Формулювання цілей статті. Характеристика функціонування ринку послуг поштового зв'язку України, на прикладі діяльності Публічного акціонерного товариства «Укрпошта».

Виклад основного матеріалу дослідження. Сфера зв'язку є надзвичайно важливою у забезпеченні функціонування економічної, соціальної та інших сфер суспільства, що обумовлює особливу значущість (економічну, соціальну) послуг зв'язку. Поштовий сектор створює тримірну систему для надання фізичних, електронних і фінансових послуг і являє собою складний господарських механізм, що функціонує в системі соціально-економічного комплексу країни. Поштовий зв'язок має завданням приймання, оброблення, перевезення і доставку письмових відправлень, матеріальних цінностей, виконання доручень фізичних і зв'язок відіграє важливу роль у загальному комплексі сфери зв'язку [1; 2].

В Україні сформувався та функціонує ринок послуг поштового зв'язку, що є важливою і соціально значимою складовою галузі зв'язку. Під впливом економічної і фінансової ситуації, яка склалась як в державі, так і у світі в цілому, ринок послуг поштового зв'язку України зазнає певних змін та характеризується зниженням обсягів письмової кореспонденції та розширенням поля діяльності у таких сегментах, як електронна торгівля, фінансові послуги та міжнародна логістика [3, с.125].

Універсальні послуги поштового зв'язку у 2019 році надавалися ПАТ «Укрпошта» через мережу поштового зв'язку, яка складається з понад 12,8 тис. об'єктів поштового зв'язку по всій території України. Загальна протяжність поштових маршрутів становить більше 300 тис. км. У 2019 році здійснено обробку та доставку споживачам понад 355,2 млн поштових відправлень. Станом на кінець 2019 року реєстр операторів поштового зв'язку налічує 35 суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері надання послуг поштового зв'язку.

Акціонерне Товариство «Укрпошта» – це підприємство, 100% акцій якого належать державі Україна, та належить до сфери управління Міністерства інфраструктури України. Компанію було утворено у 1947 році в епоху Радянського Союзу. Компанія була реорганізована в Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» у 1994 році. У лютому 2016 року Уряд України прийняв рішення про реорганізацію УДППЗ «Укрпошта» в АТ. У березні 2017 року Укрпошту було зареєстровано у формі ПАТ відповідно до законодавства України. Акції Компанії не мають лістингу на міжнародних та національних фондових біржах. У грудні 2018 року тип публічного акціонерного товариства змінено з публічного на приватне та Компанія перейменована в Акціонерне Товариство «Укрпошта». До поштових послуг АТ «Укрпошта» входять: Укрпошта Експрес; Укрпошта SmartBox; Укрпошта Стандарт; доставка за межі України; доставка в Україну; відправлення понад 30 кг; кур'єрська доставка; розрахунок вартості. До фінансових послуг відносять: переказ «З картки додому»; переказ «З картки до відділення»; переказ «З картки на картку»; міжнародні поштові перекази; внутрішні поштові перекази; оплата послуг онлайн; платежі; страхові послуги.

Основним видом діяльності Компанії є надання універсальних послуг поштового зв'язку та інших пов'язаних послуг населенню, державним організаціям та комерційним підприємствам, а саме: послуги поштового зв'язку (пересилання листів, посилок та листівок на території України та за кордон); виплати та доставки пенсій та інших соціальних виплат громадянам; фінансові послуги (приймання платежів за комунальні послуги; пересилання поштових переказів у межах України та міжнародних поштових переказів); розповсюдження періодичних друкованих видань (оформлення за передплатою і доставка періодичних друкованих видань); та торгівля товарами (у тому числі, коли Компанія діє у ролі комерційного посередника і реалізує продукцію, яка належить іншим сторонам) та інші послуги.

Засновником та одноосібним акціонером АТ «Укрпошта» є держава Україна в особі Міністерства інфраструктури України. Управління державними корпоративними правами щодо Компанії здійснює Міністерство інфраструктури України. Наразі Укрпошта – це справжній мікс із пошти, логістики, фінансових послуг і торгівлі! В табл. 1 наведено основні показники діяльності АТ «Укрпошта» за 2017-2019 роки.

Таблиця 1

Основні показники діяльності АТ «Укрпошта» за 2017-2019 роки

Назва показника	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2019 р у % до 2017 р.
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	5405784	6791536	8064764	149,2
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	4917253	6364050	6610158	134,4
Середньорічна вартість необоротних активів, тис. грн.	3443259	3546051	3610528	104,9
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	3366645	3336973	3442570	102,3
Чистий фінансовий результат: прибуток, тис. грн.	-	-	496419	-
збиток, тис. грн.	177480	507781	-	-
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника, грн.	3825	4888	5355	140,0

Джерело: <https://www.ukrposhta.ua/ua>

Аналізуючи основні показники діяльності ПАТ «Укрпошта» варто звернути увагу на очікуване зростання показників, зокрема в 2019 році підприємство отримало довгоочікуваний позитивний фінансовий результат – прибуток на рівні 496,4 млн. грн. Чистий дохід від реалізації продукції зріс майже на 50% і становив у 2019 році – 8064,8 млн. грн. Собівартість реалізованої продукції також зросла, однак майже на 15 % менше, ніж виручка від реалізації продукції підприємства і в 2019 році становила – 6610,2 млн. грн. Середньорічна вартість необоротних та оборотних активів за досліджуваний період не зазнала значних змін і становила в 2019 році 3610,5 та 3442,6 млн. грн.

Структура операційних витрат ПАТ «Укрпошта» за 2017-2019 роки проаналізована в табл. 2.

Таблиця 2

Структура операційних витрат діяльності АТ «Укрпошта» за 2017-2019 роки

Елементи витрат	2017 рік		2018 рік		2019 рік		2019 р у % до 2017 р.
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	
Матеріальні затрати, тис. грн	526688	9,0	616404	8,2	555274	7,0	105,4
Витрати на оплату праці, тис. грн	3350848	57,0	4282103	57,2	4691193	58,8	140,0
Відрахування на соціальні заходи, тис. грн	808216	13,7	1019201	13,6	1105498	13,8	136,8
Амортизація	210357	3,6	291710	3,9	271702	3,4	129,2
Інші операційні витрати, тис. грн	986890	16,8	1283178	17,1	1360831	17,0	137,9
Всього, тис. грн	5882999	100,0	7492596	100,0	7984498	100,0	135,7

Джерело: <https://www.ukrposhta.ua/ua>

В структурі операційних витрат діяльності АТ «Укрпошта» переважають витрати на оплату праці, майже 60% у 2019 році. Варто зауважити, що з кожним роком середньомісячна заробітна плата на підприємстві з року в рік зростає. Хоча навіть заробітна плата на такому рівні не влаштовує багатьох працівників Укрпошти. Для порівняння середньомісячна заробітна плата в компанії «Нова Пошта» майже в два рази вища, однак і умови праці набагато важчі (з відгуків працівників).

Отже, АТ «Укрпошта» є найбільшим оператором на ринку послуг поштового зв'язку України. Місією є надання споживачам високоякісних послуг у сфері поштового зв'язку, фінансових та інших загальнодоступних послуг. Цінності АТ «Укрпошта»: відповідальне ставлення до кожного клієнта; забезпечення високої якості послуг; гарантія надійності та оперативності. Укрпошта є національним оператором поштового зв'язку в Україні й бере активну участь у роботі міжнародних організацій: Всесвітнього поштового союзу, Асоціації європейських державних поштових операторів PostEurop, Регіональної співдружності у галузі зв'язку. Підприємство обслуговує своїх клієнтів через єдину національну мережу поштового зв'язку та використовує цю можливість, розвиваючи нові продукти та служби, з метою зміцнення своїх послуг та довіри клієнта.

Підвищення ефективності роботи поштового оператора означає досягнення найбільшого ефекту (доходів чи прибутку) на одиницю витрат при збереженні чи поліпшенні якісних характеристик надання послуг [5, с. 90]. Традиційним фактором підвищення ефективності роботи поштового оператора є впровадження прогресивних форм: управління виробництвом, організація виробничих процесів, організації оплати праці, зростання обсягів надання якісних послуг. До числа основних факторів підвищення ефективності роботи підприємств поштового зв'язку варто віднести зростання якісних та кількісних характеристик наданих послуг, отже, збільшення доходів, прибутку та режим економії усіх видів ресурсів з обов'язковим дотриманням нормативів якості. Крім цінових факторів, на приріст доходів за рахунок збільшення тарифів на якісні послуги, на підвищення ефективності також впливають продуктивність праці і собівартість послуг. Визначено, що розробка тарифів на послуги поштового зв'язку повинна базуватися на ретельному вивченні ринку послуг поштового зв'язку, особливостей виробничого процесу і процесу реалізації послуг; враховувати появу нових, недержавних операторів зв'язку, що надають споживачам більш якісні послуги зв'язку; врахувати реструктуризацію та реорганізацію, що сталася в галузі зв'язку; забезпечити захист прав споживачів на послуги поштового зв'язку гарантованої якості на підставі Закону України «Про захист прав споживачів».

Висновки. Існує ряд невирішених проблем, де важливою серед них є відсутність науково-обґрунтованих підходів до розподілу витрат та тарифоутворення в поштовому зв'язку, що враховують особливості технологічних процесів надання послуг. Однак ще й сьогодні не розроблена методика розподілення витрат по послугах поштового зв'язку, яка б враховувала особливості технологічних процесів надання послуг поштового зв'язку, не визначені основні складові, й елементи, що найбільшою мірою впливають на загальну результативність розподілення витрат. Недосконалість тарифоутворення на послуги поштового зв'язку в першу чергу пов'язане з відсутністю гнучкості та врахування ринкових факторів. Тарифи на універсальні послуги поштового зв'язку регулюються державою. Тому особливе значення надається визначенню того рівня тарифів, що, спираючись на собівартість, забезпечать нормовану прибутковість універсальних послуг. Щодо інших послуг поштового зв'язку, то задача визначення тарифів для них має вирішуватися на основі внутрішньовиробничих особливостей підприємств та існуючої кон'юнктури ринку. Для забезпечення й посилення своїх позицій в умовах конкуренції операторам поштового зв'язку, в тому числі й національному оператору АТ «Укрпошта», необхідно впроваджувати тарифну політику, яка б забезпечила одержання прибутку, задовольнила попит на послуги поштового зв'язку, врахувала витрати підприємства, ціни конкурентів, якісь послуг тощо.

Література.

1. Про поштовий зв'язок : Закон України від 04.10.2001 № 2759-III [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2759-14>
2. Про національного оператора поштового зв'язку : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.01.2002 № 10-р [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/10-2002-%D1%80>

3. Горбаль Н. І., Шаровський Я. О., Ярошенко В. В. Конкурентна ситуація на ринку поштового зв'язку України. Бізнес Інформ. 2019. №5. С. 123-128.

4. Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії імплементації положень директив Європейського Союзу у сфері послуг поштового зв'язку та кур'єрських послуг «дорожньої карти» від 14.02.2018 № 104-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/104-2018-%D1%80>

5. Князева О. А. Стратегічні напрямки розвитку поштового зв'язку України. Актуальні проблеми економіки. 2016. № 10. С. 88-97. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2016_10_11

УДК 631.152

СТРУКТУРА УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

MANAGEMENT STRUCTURE OF AN AGRICULTURAL ENTERPRISE AND DIRECTIONS OF ITS IMPROVEMENT

ПУГЛО Ю.О., ФОМЕНКО Д.О., студентки*
Харківський національний технічний університет
сіського господарства імені Петра Василенка

На кожному підприємстві невід'ємною частиною є структура управління. Вона дає змогу підприємству забезпечити ефективну діяльність управлінського персоналу і тим самим ефективно розподілити виробничі і управлінські завдання. Структура управління є центральним елементом господарського механізму і потребує постійного удосконалення. Особливо актуально ця проблема постає перед сільськогосподарськими підприємствами, які знаходяться у постійному динамічному розвитку організаційних та економічних умов господарювання.

Ключові слова: управління, структура управління, напрями вдосконалення структури управління, сільськогосподарське підприємство.

On every enterprise inalienable part is a management structure. She enables to the enterprise to provide effective activity of managerial staff and the same productively to distribute productive and administrative tasks. A management structure is the central element of economic mechanism and needs permanent improvement. Especially topically this problem appears before agricultural enterprises which are in permanent dynamic development of organizational and economic terms of menage.

Key words: management, management structure, directions of management structure improvement, agricultural enterprise.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Структура управління (СУ) на підприємстві виступає важливим організаційним елементом, який потребує постійного аналізу і обґрунтування можливих напрямків вдосконалення. Виробнича діяльність підприємств здійснюється на основі встановлення інформаційних, технологічних, трудових, фінансових, управлінських зв'язків між персоналом, структурними підрозділами, цехами, керуючою і керованою підсистемами. Тому невід'ємним завданням підприємства для його подальшої діяльності є створення конструктивної, максимально продуктивної управлінської структури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вдосконалення структури управління в аграрних підприємствах розглядалися в наукових працях багатьох дослідників (Пітер

* Науковий керівник – Нагаєв В.М., д.п.н., професор